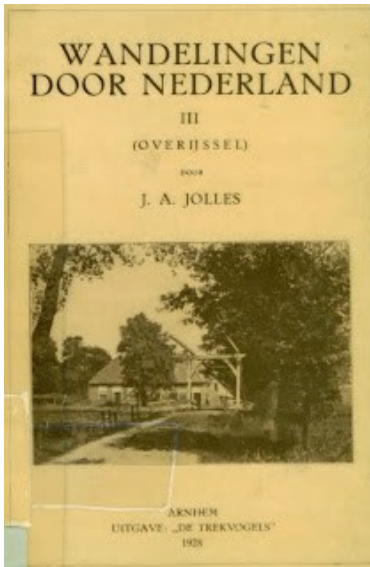
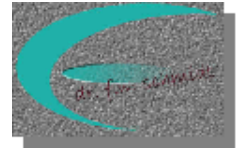

Reacties:

f.schmidt@wxs.nl

Jaargang 16, nr. 3

Histo-visie

Wandelings door Nederland - Overijssel (1928): Hasselt

Ook Hasselt, weliswaar een der kleine steden van Overijssel, moest uit vroeger dagen zooveel belangwekkends hebben overgehouden dat daar 't een en ander te zien en te doen zou zijn. Gelukkig is de middag nog niet om. Eerst eens langs de gevels. 't Begint met een buitenwijkje, molen, een paar huizen en de pomp op 't pleintje. Dan eene menigte hooibergen als een kudde olifanten, deze en gene 'n beetje scheef gezakt, moe van 't lange staan. Door de gemeente aan ingezetenen verhuurd, staan ze gevaarlijk dicht bij de stad, waarom men erover denkt het geheele gezelschap, na afloop van de pacht, naar een verderaf gelegen terrein te verplaatsen. Daarachter eene stapelplaats van bazalt. 't Veelvuldig gebruik der betrouwbare zuiltjes vereischt in die streken, met de vele steenglooiingen aan riviermond of havendam, een geregelde verschen aanvoer. Aan de rechterhand een water, de stadsgracht, buiten- en

binnengracht waartusschen op de voormalige bastions een breed en lang plantsoen met vele hoge boomen, bloemperken en zelfs een vogelentuin alles zeer fraai aangelegd, en drie omheinde kerkhoven. In de verte aan 't water, de ovens eener schelpkalkbranderij. Op een kleine zandvlakte aan de straat, tegen de binnengracht, is een man doende nieuwe zeilen, blijkbaar uit eene zeilmakerij in de stad, uit te spreiden en met droog zand te bedekken om het "plakken" tegen te gaan.

Heerengracht te Hasselt

Hier treed ik de stad binnen. Het huisje rechts, met gevelsteen waarop "Miserorum / et afflictorum / asylon / Voor ongelukkigen / en / Bedroefden / een toevlucht", staat op de plaats der "Heilige Stede", eene plek van vereering, bedevaartsoord waarheen telken jare velen optrekken om in de kapel en in den tuin, tegen 't plantsoen aan gelegen, ze-

ker mirakel te herdenken dat daar eeuwen geleden zou geschied zijn. De liefhebber van oudheden vindt er eene kleine verzameling behouwen steenbrokken, bij opgravingen aan den dag gekomen. Protestanten, die zulke vereeringen niet konden uitstaan, hebben haar indertijd met vrij boosaardige bedoeling tot mestvaalt bestemd; nu wordt ze weer door iedereen ontzien. Meer oude, veel oudere gevels volgen, hoge ramen en kleine ruitjes, hoog rood gekleurde en mooi verweerde baksteen, en dan eene ophaalbrug en sluis uitlatend naar 't Zwarte Water waaraan de stad ligt. Het einde van de Heerengracht, zoo stil bespiegelend tusschen boomen en huizen, met eene bocht als de Amsterdamsche, welke in haar bescheidener, niet zoo vorstelijke, afmetingen ook heel mooi is. De Demersvaart mondt erin uit, zoodat ze ook vertier van schepen aan hare kaden ziet. Nu staat de hoge baksteen toren der

grootte kerk aan 't einde van de straat vlak voor me, zoo te zeggen in den weg, waarom de straat een bocht naar rechts maakt. De koster bewoont een kruidenierswinkeltje tegenover het "Armen en Weezenhuis Anno 1778" (gevelsteen, ter weerszijden een masker), welks voorgevel ook twee wapens naast een kop vertoont: dat van de stad, een rood staand kruis op zilveren faas in een blauw veld, het andere door later "bijverven" vermoedelijk verknoeid. Hier schuin tegenover ziet men in een steegje, afgesloten door de [Vischpoort](#) met doorkijkje naar de rivier. Een overblijfsel, baksteen boog met overkraging en de zandsteen ondersteuning van eenen uitbouw; eene door de V. L. genoteerde "woonverdieping" is er niet aan te vinden. Ik vraag hiernaar aan een meneer die vlakbij in gesprek stond. Spoedig bemerkte ik, dat hij niet de plaatselijke oudheidkundige was. Hij wist echter van alles te vertellen, ten slotte ook dit:

- En dan hebben we hier nog die eigenaardige instelling, het Professorenambt.
 - Wat, heeft Hasselt een hogeschool gehad?
 - Ja zeker, (met een veel-beteekenend knikje), er zijn hier twee hogescholen geweest, tegenover mekaar. Loopt U maar een eindje verder, de Hoogstraat uit ...
 Twee universiteiten, tegen-

over mekaar nog wel, dat zou niet mis geweest zijn! Zooiets als twee handelaars in hetzelfde artikel, die elkaar concurrentie aandeden.

De koster is niet thuis, een meisje zal meegaan "als ik tenminste de goeie sleutel heb". Grootmoeder past zoolang op den winkel, ze vindt het maar half goed en doet al te spoedig blijken dat zij er spijt van heeft. Wij intusschen naar [St. Stephanus](#), die ook beschermheilige van de stad is, waarom hij 't door een gouden kroon gedekte stadswapenschild ter linkerzijde vasthoudt, gelijk een officieele afbeelding in de Raadzaal 't laat zien. Alles wel beschouwd is de kerk buiten vooral aan de zijde der door verweering zoo schilderachtige aanbousels tegen den Zuidbeuk, mooier dan binnen. Binnen is over 't meeste mooi een leelijk sausje gegoten, d.w.z. 't bekende vieze geel over 't eikenhout van doophek zoowel als betimmeringen, en grijs over t muurwerk, ter verfraaiing met wat rood afgezet. De H. Stephanus zelf, die zoo hoog als sluitsteen in het middenkoorgewelf - er zijn drie koren aan even zoovele even lange beuken - dienst doet, moet zich vreemd voelen, een der weinige overblijfselen welke wat zeggen in deze kale omgeving. Hij heeft ook nog kleur aan zijn kleed, misschien aan den kwast welke 't verfraaiende rood

aanbracht ontvloed. Het orgel rust op bruin gemarmerde zuilen en draagt de namen van "regeerders en gecommiteerden uit de deelnemers." In een raam van den Zuidbeuk 1844, in de koren driemaal 1845, wellicht de datum waarop men 't droevig overblijfsel der gebrandschilderde ramen uit de 17e eeuw opgeruimd en alles weer door wit glas vervangen heeft. Een klein ruitje met den Overijsselschen leeuw is nog aanwezig. Een minder beschamend verlies te gedenken vraagt een steen in den Zuidbeuk: het overlijden, op 12 Nov. 1612, van den "eerwaardige godtsalige, welgeleerde, ende vrome dominus. Otto Gysius getrouwe leraer des heyligen evangely deser gemeente." Den 15 Nov. d.a.v. is hij begraven, hetgeen juist 8 jaren ná zijn eerste predicatie was. Onze voorouders waren erg gevoelig voor dergelijke toevalligheden en verzuimden nooit, ze te vermelden. 'k Bezichtig ook de aangebouwde ruimten, kerkerads- en catechiseerkamer met kruisribgewelven, welker aanzetten op acht kopjes rusten. Zelfs het stovenhok waarin planken vol testjes; hier werd het meisje spraakzaam - tot nu toe had ze niets ten antwoord geweten en dus weinig gezegd - en vertelt, hoe deze met zoogen "zwarte gloed" telkens gevuld en tot gebruik gereed gemaakt worden. Nu, gedul-

dig was zij in alle geval, geduldiger dan de grootmoeder die, ongerust geworden en ten einde raad, een jongentje stuurde om kleindochter te verzoeken onmiddellijk thuis te komen ... Daar de wandelaar geen oneenigheden veroorzaken wilde, maakte hij een einde aan den rondgang en ging verder.

Kerk en raadhuis op éenen middag is wat veel wanneer men tijd heeft, ik sla 't stadhuis dus over tot morgen en loop eerst verder de stad in. Tegenover den langwerpigen raadhuisgevel trekt een antieke kapperswinkel door zijn uithangbord de aandacht, ouderwetsch ingericht, waar de kapper, ook zonder dat ge aan uw hoofd iets wilt laten verrichten, u vriendelijk zal ontvangen wanneer blijkt, dat ge belang stelt in hoe het was en is. Hij bracht me zijn collega te Losser in herinnering, hoe ver al weg, hoe lang geleden al ontmoet! Dat hij 't met iedereen goed meent, betuigt zijn uithangbord aan beide kanten:

Ik ben verblijd en scheer met vlijt,
 Ten dienst van alle menschen.
 Maar 't is mijn leed, dat ik niet weet,
 Te doen naar ieders wenschen.
 C. van Lingen J.W.Gzn.

Vervolg in *Histovisie* 16.4.